Rozprawy
do panowania Jana Kazimierza
króla polskiego
odnoszące się

Od Bartynow. za 5 złt.

17 *r)* S. R. M. Sueciae binae literae, priores ad S. R. M. Christ. et posteriores ad Gen. Ordines foed. Belgii, contra causas expeditionis in Zelandiam contra reg. Daniae. b. m. i r. (k. n. l. 4)

18 *s)* Resurrectio Poloniae auxilio aquilae. b. m. 1658. (k. n. l. 2)

19 *t)* Epistola amici ad amicum de causis renascentium dissidiorum Sueco-Danicorum. Hamburgi 1658. (str. 10)

20 *u)* Brevis discussio querelarum, quae per regis christ. legatos et internuntios contra augustiss. Imp. Ferdinandum III. propositae sunt. b. m. 1657. (str. 20)

21 *v)* Labores electorii sive solennia electionis et consecrationis. b. m. 1658. (str. 30)

22 *y)* S. R. M. Sueciae commissariorum responsum ad literas legatorum electoralium Brandeburgicorum. b. m. 1659. (k. n. l. 24)

23 *z)* Censura censurae in collegium electorale amicae. b. m. 1658. (str. 44)

24 *aa)* Biorenklou Math., Memoriale ad eminentiss. sereniss. S. R. I. electores. b. m. 1658. (str. 32)

25 *bb)* Peyrer Isa. Epistola ad Philotimum, qua exponit rationes propter quas ejuraverit sectam Calvini et librum de Praeadamitis quem ediderat. Francofurti 1658. (str. 36)

26 *cc)* Retz de Joan. Franc. Paul. de Gondi Omnibus episcopis, presbyteris et universis filiis ecclesiae. b. m. 1660. (str. 28)

27 *dd)* Animorum in Europa et vicina Asia motus de Suecici belli motu in Polonia. Upsaliae 1656. (str. 75)

28 *ee)* Gabriis Luc. de. Injustitia armorum Suecicorum in Polonos responsione apologetica ad epist. Cyriaci Thrasymachi ad Andr. Nicanorem data, nec non ad brevem et preliminarem enumerationem causarum, ob quas Carolus Gustavus R. Suec. coactus est Reg. Pol. bello adoriri. b. m. 1657. (str. 60)

29 *ff)* Elogium funebre Ser. Caroli Gustavi R. Suec. Gothenburgi in Suecia Februario mense a. 1660 extincti. b. m. i r. (k. n. 14)

30 *gg)* Epitaphium Regni Daniae agonizantis, eiusque inopinata convalescentia et generosa resurrectio ex tumulo. b. m. 1660. (k. n. l. 4)

31 *hh)* Homo politicus auctore Pacifico a Lapide. Cosmopoli 1664. (str. 30)

32 *ii)* Stetget Harip. Conjectio de futuro Romanorum rege promovendo in imperatorem. b. m. 1658. (str. 22)

33 *kk)* Collegium reliquorum Imp. deputatorum ad Collegium electorale de praesenti statu Imp., imperatore eligendo, scribenda lege, annexis aliis. b. m. 1657. (str. 97)

34 *ll)* Responsio ad duo scripta Danica, quorum alterum sub

titulo Juris fecialis armatae Daniae, alterum sub nomine Manifesti exiit. Francofurti 1658. (str. 39)

35 *mm)* Epistola equitis Romani de eligendo rege Romanorum b. m. 1658. (str. 16)

36 *nn)* Brevis informatio et demonstratio, quam injuriosis et calumniosis persuasionibus feliciss. record. Imp. quondam Ferdinandum III. ejusq. filium Ser. Hung. et Boh. Reg. Leopoldum ablegatus Reg. Suec. coram electoribus et statibus imperii emisso in publ. libello accusatorio ruptae pacis insimulare conatus fuerit. b. m. 1658. (k. n. l. 15)

37 *oo)* Scher Mart. Vota Germaniae intranti Austriam obvia Leopoldo. b. m. i r. (k. n. l. 4)

38 *pp)* Biörenklou Math. Memoriale novum in puncto pacis et securitatis publ. quod nomine S. R. M. Sueciae d. 4 Maii a. 1658 exhibitum est S. Rom. Imp. collegio electorali. Francofurti 1658. (str. 7)

39. *rr)* Delirus prodromus in viam reductus. b. m. i r. (str. 6)

Frischmann Johann 40 *ss)* Delirus prodromus. b. m. 1658. (str. 14)

Schultz Peter 41 *tt)* Negeschius Petr. Comparatio inter Claudium Tiberium princ. et Olivarium Cromwellium protectorem. b. m. 1657. (str. 28)

Frischmann Johann 42 *uu)* Classicum belli christiani ad christiani principes orbis adversus christiani nominis hostes Ottomanidas. b. m. 1651. (str. 37)

43, *vv)* Disjectio rejecta sive iterata et constans querelarum Gallicarum discussio. b. m. i r. (str. 22)

Frischmann Johann 44, *yy)* Responsum ad nuperam illam admonitionem Gallico juxta ac Germanico stilo adversus sanctius Christianiss. Regis consilium publicatam ex causa Mardici Anglis belli contra regem catholicum sociis cessi. b. m. 1658. (str. 32) sk. 5. —

Exp. dobrze zachowany tego zbioru pism ulotnych do panowania Jana Kazimierza odnoszących się. Oprawa z wyciskami i klamrami.

1773. Pękalski Petr. De Petri militis per S. Stanislaum epi. Crac. resuscitatione. Cracoviae 1826. 8vo (k. n. 2, str. 23) br. —

1774. Peterek Jan. Wykład systematyczny zarazy bydlęcéj, przez J. N. Kurowski. Warszawa 1833. 8vo (str. 108, tabl.) br. —

1775. Petricius Joan. Innoc. Historia rerum in Polonia gestarum anno 1620. Cracoviae b. r. 4to (k. n. 3, str. 77)
b) Princeps Polonus. Cracoviae 1633. (str. 109) psk. 10. —

1776. — Palaestra oratoria sive Imitatio Ciceronis. Cracoviae 162 4to (k. n. 50) br. 3. —

1777. Piasecki Fel. Wróżka, dramat. Kraków 1861. 8vo (str.) br. —

1778. — Jac. Mythologia Aeneidum P. Virgilii Maronis. Cracoviae 1635. 4to (k. n. 8) br. — 5

1754. Paradoxa koronne publica i privatim potrzebne szlachcicowi polskiemu, napisane r. 1603. Kraków 1853. 8vo (str. XXI k. n. 1, str. 152, k. n. 2) br. — 25

1755. Paritius Christ. Frid. Commentatio brevis ex historia literaria de quibusdam Silesiis eruditis in Polonia muneribus functis. Cracoviae 1816. 4to (str. 24) br. — 40

1756. Parkossius Jac. Antiquissimus de orthographia polonica libellus. Posnaniae 1830. 12mo (str. 99) br. — 50

1757. Parthenay v. A. Geschichte von Pohlen unter der Regierung August II. Mietau 1772. 8vo 2 Ty (I. str. XIV i 508; II. str. 640) p. 2. —

1758. — Histoire de Pologne sous le regne d'Auguste II. La Haye 1733. 8vo 2 Ty (I. str. XXIV i 256; II. str. X i 256) 2. —

1759. Paschacy Andr. Sig. Plausus laetitiae publicae ad triumphalem post victorias reditum serenis. ac invictis. princ. Joannis III. reg. Polon. etc. expressus. Cracoviae 1683. fol. (k. n. 14) br. — 50

1760. Pasternak K. F. Wielki świat małego miasteczka. Wilno 1832. 8vo T. II. (str. 214) br. — 25

1761. Pastorius Joach. Bellum scythico cosacicum etc. Dantisci 1652. 4to (k. n. 8, str. 269, k. n. 1) p. 7. —

1762. — Florus Polonicus, seu Polonicae Historiae epitome nova. Lugd. Batavor. 1641. 16mo (str. 215, k. n. 16) br. 1. —
Brak tytułu, dedykacyi i przedmowy kart 7.

1763. — dtto. Gedani et Francoforti 1679. 16mo (k. n. 22, str. 851, k. n. 20) psk. 2. —

1764. Paszkowski Franc. Mowa miana przy założeniu podstawy mogiły na pomnik Tadeuszowi Kościuszce 1820 r. Kraków b. r. 8vo (str. 12) br. — 25

1765. Paterkula K. Welleja Historia. Warszawa 1830. 8vo (k. n. 1, str. 276) psk. — 50

1766. Pauli Żeg. Pamiętniki do życia i sprawy Samuela i Krzysztofa Zborowskich. Lwów 1846. 8vo (str. XI i 215) br. 1. —

1767. — Pamiętniki o wyprawie chocimskiéj, z rękopismów i druków mniéj znanych. Kraków 1853. 8vo (str. XI i 184, k. n. 1) br. 1. —

1772. Pax Polono-Svecica, per deputatos ad id sereniss. ac potentiss. princip. Poloniae, Sveciae Regum legatos conecta Olivae 1660. 4to (str. 22)

2. b) Pax Germano-Svecica etc. Viennae 1648. (str. 84)

3. c) Wolphius Joh. Pannonia perrorata panegyrice. b. m. 1652. (k. n. l. 10)

4. d) Rewa de Petr. De sacra corona Regni Hungariae. Viennae 1652. (str. 96)

5. e) Copia literarum cujusdem magnae dignationis Poloni Dn. Przimsky ad fratrem suum Dn. Christ. Przimsky Casell. Culm., in quibus amore patriae suae ductus explicat, quid sentiat de tractatu Polonorum cum Austriacis. Cusini 1657. (str. 11)

6. f) Biörenklou Mat. Memoriale iteratum in puncto pacis et securitatis publicae. Francofurti 1658. (str. 12)

7. g) Statera veritatis ad quam responsum Gallicum. b. m. 1658. (str. 27)

Frischmañ Johañ 8. h) Statera veritatem transgressa subversa. b. m. 1658. (str. 19)

9. i) Circa pacem religiosam ficta veraque propositio in Epist. ad D. Baronem. b. m. 1661. (k. n. l. 10)

10. k) Querelae universi cleri in Majori Polonia et Dioec. Posnan. super barbara Austriaci militis insolentia, in Ord. Eccl. et Christ. patrimonium exercita. Posnaniae 1658. (str. 4)

11. l) Olszowski Andr. Expositiones coram eminentis. D. Elect. Moguntin. b. m. 1658. (k. n. l. 2)

12. m) Olszowski Andr. Memoriale nomine S. R. M. Poloniae et Suec. ad S. E. Illustr. S. R. Imp. Electores, Principes et Ordines. b. m. 1658. (str. 4)

Frischmann Johann 13. n) Moguntini labores electorales, praevii et electorii. b. m. 1657. (str. 45)

14. o) Grandmont Ant. et H. de Lionne Memorialia bina, primum ad deputationem statuum ord., posterius ad collegium elect. directa. Francofurti 1658. (str. 15)

15. p) Disjectio brevis illius Gallicarum querelarum discussionis. b. m. 1658. (str. 16)

16. q) Pacificatio Ratisbonensis inter S. C. Maj. et Regem Franciae. b. m. i r. (k. n. l. 8)

niss. ac poen-
gatos confecta

(str. 84)
gyrice. b. m.

i Hungariae.

is Poloni In.
sky Castell.
explicat, quid
cis. Custini

cto pacis et
)
licum. b. n.

. m. 1658.

io in Epis.

Dioec. P-
tia, in Or.
niae 165.

is. D. Elec.

M. Polonia
, Principe

electorii. b

bina, pri
collegium

discussio-

et Regem

CLASSICUM BELLI CHRISTIANI,

AD

CHRISTIANI PRINCIPES ORBIS,

ADVERSUS

CHRISTIANI NOMINIS HOSTES, OTTOMANNIDAS.

CIↃ IↃC LXI.

Communi Christianorum bono,
Privato nullius studio, nec odio.

SERIES RERUM.

I. *Monita ad Pacis, federisq; pacifici constantiam, & ad belli adversus Ottomannidas concordiam.*

II. *Ferenda Austriæ pro Hungaria auxilia, sine mora, sepositis alijs rationibus quibuscunq;.*

III. *Media istius belli.*

IV. *Ejusdem justitia & necessitas.*

V. *Eiusdem facilitas.*

VI. *Ejusdem Vtilitas.*

VII. *Ottomannidarum vilissima origo.*

VIII. *Eorundum progressus.*

IX. *Eorundem occasus.*

Quod si Numinis beneficio, & Turcarum vitijs uti vellemus, quid hac tempestate facilius, quàm opimas extorquere provincias à barbara gente, suumque impetum, quem pro fortitudine habuit, dediscente? Hoc gementes sub tàm feræ tyrannidis mole expectant à nobis Christiani, immensa multitudo, sed ducibus, armisque defecti; hoc nostri quoque ritus, & templa, quæ vesani delevere. Barcla. Icon. Animor. c. 9.

Tacit: Agricol. de Britan. c. 29, 2, 12, 2,

Tandem docti, commune periculum concordiâ pulsandum. Ne dum singuli pugnant, universi vincantur.

I.

Monita ad Pacis constantiam, ad belli contra Turcas concordiam.

Concordes Europæ Christianæ Principes,
Si Pax stare debet, perstandum novo in federe Pacis,
Sincerè, *sine dolo malo*, constanter;
Nunc ut cùm maximè;
IESU basi à * *Iesulbasis* propius labefactâ in vicina Hungariæ Transsylvania.
Discordiæ mala satis cuiq; cognita hactenus heu quàm percommoda Turcis.
Usurpanda nunc Concordiæ bona ad incommoda Hostium,
Ad terrorem, cladem, internicionem:
Hâc solâ ex causâ, discordiâ procul habitâ, colenda Concordia:
Conspiratius ad arma concurrendum:
Ad idem Pacis inter vos, bellique adversus Ottomannidas fedus,
Assumendi quàm ocyus hinc inde dubij.
Dubius hîc Christianus, Christi hostis, Christianæ rei subversor est.
Licitum est,
Prout rei cuiusque expediat,
Alio in federe bellico dubitare, cunctari, secedere, neutrius partis esse;
Neutrum in hoc licitum est.
Ad huius concordiam ne quidem rogari ullus sustineat,
Quia Christi gloriam, Christianorum religionem, omnium fortunas sustinet.
Hæc propugnanda, captivorum capita redemptanda.
Hôc tuendæ inter vos Pacis, hôc suscipiendi adversus illos federe belli,
Ratio nulla maior, causa nulla validior, lex nulla antiquior esto.
Hoc abnuere, trepidi; differre, tepidi; ultrò ambire, boni Christiani.
Parendum edicto Christi, & eius ad Gentes Legati:
Suscipienda pro Christo onera, pericula; nec hîc suspicienda vita:
Matt. 10.38. *Hanc hîc lucraturus perdet, perditurus lucrabitur.*
1Cor. 12,26. Christianorum mala Christianis communia cunctis,
Et singulis, & populis, & Regibus.
Quisque *pro mandatâ sibi potestate*, non pro se quisq; tantum, *Christo serviat.*

* Turcis ita per contemtum à Persis ob viridem, quam gestant tiaram dictis, vulgo Grünköpf.

Serviunt Christo populi, Principes, Reges,
Præstito afflictis auxilio,
Grassante armis hoste impio.
At id, inito nisi federe, feliciter fieri nequit.
Factum & olim, & federis Princeps Roman. Imp. uno ore creatus.
Facessat hinc illa sinistra quorundam ratio,
Suam tantùm rem respiciendi, despiciendi communem;
Illa irreligiosa meticulosorum pietas,
Ignavis fatigandi Deum precibus, Turcam diris,
Servandæ Pacis Constantiæ, averruncando Turcæ periculo,
Non admotâ simul manu operi, justo utrumque obtinendi medio, federi;
Nec emendatis vitæ probris, nec justitiæ opprobrijs.
Solas jure Deus preces,
Quo nemo magis impiger, aut infestior otio, improbitati, iniquitati,
Aversatur inertium, improborum, iniquorum,
Nec universam pacē, nec universam pietatē, nec universam justitiā colentiū.
Agedum Europa Christiana,
Admove manum sancto federi, stimula Principum ad arma animos.
Indole injustitiæ longè gravioribus gulæ delictis.
Redi ad justitiam suum cuique integrè tribuentem:
Redi ad antiquam fidem, ad justitiæ oculum Deum.
Solve, quæ debes, vota pro Pacis constantiâ nuncupata:
Præsta acclamationes pro eadem pronunciatas.
Exequere diras in Ottomannidas toties actas;
Hic ego te captam teneo, nullo dimittendam prætextu,
Abjurato nisi vitæ & justitiæ dedecore,
Juratâ nisi indissolubili Pacis constantiâ, belli adversus Turcam concordiâ,
Hoc demū dignâ elogio, & eloquio Christianis glorioso, Turcis formidoloso.
Tunc asseverantissimè publicando.
Pietas, Pax, Iustitia, mutuo se salutant osculo, munito configūt Turcas gladio.
Durat Pax omnium, tremit hinc Byzantium.
Surgit fedus Europæ, trepidat cœtus Thraciæ.
Crescit occidentis animus, vanescit orientis gladius.
Constat concordia Christianorum, intercidit imperium Ottomannorum,
Floret religio Christiana, labat labes Mahometana
Fovet quisque veram pietatem, calcat Alcorani vanitatem.

Fer-

II.
Ferenda Austriæ pro Hungaria auxilia sine mora.

Nì velimus,
Internicino jam ad portas Hoste,
Loco pelli, nostras exscindi urbes, sacra pollui fœdariq;,
Nosq; cum conjugibus ac liberis vivos cremari aut excoriari,
Juvanda præpropere tuendæ Hungariæ domus Austriaca,
Totius orbis Christiani adversus huius nominis hostem,
Arx prima, hactenus fidissima custodia, munimentum certum.
Peribimus, si non fecerimus.
Periculo vicinior, auxilio prior.
Promtioris indiga opis pro omnium opibus excubantior.
Omnium domos illius vigilia defendit,
Omnium securitatem illius periculum, omnium quietem illius præsidia,
Porrecta,
A montibus Carpathicis, Hungariæ limites propter, ad mare usq; Adriaticũ,
Adversus inquietum & immanem Hostem.
Prorutis his, actum est de Hungaria, Austria, Germania, Italia, Polonia;
Rabie ista Ottomannica,
Quodam quasi diluvio, ac celeri inflammatione,
Correptura
Universum, quâ patet, Christianorum Imperium.
Hanc tardiùs juvare domum, Turcæ obicem ac murum,
Est citius nudare omnium terga, eaque occasioni Ottomannicæ patefacere.
Noxia est in metuendis securitas, noxia in periculis tarditas.
Mora auxilij ipsis periculosa auxiliarijs.
Anteeundum causas malè, ne malum accidat,
Occurrendum hosti junctis viribus, antequam jungat suas.
Inferendum potius bellum, quàm ferendum:
Non æquo ille jure juvandus, qui alterum antea non juvit.
Qui vicini incendium non propriâ extinguit operâ,
Quam ipse ab incenso & conflagrato exspectabit opem,
Reprimendo suo?
Christianorum adeò universim interest omnium uni adesse domui;
Subveniri primo periclitanti,

Col-

Collato,
Ad hanc communem causam, adversus communem hostem,
Tributo, commeatu, frumento, milite.
Pro cuiusque virium modo:
Nullis, nisi bello domi distentis gravi, excusatum recusare subsidia,
Nec aliâ spe, periculo vicinior, ac pro omnibus sollicitior Imperator,
Legationibus excivit vires,
Papæ, Regum, Principum, civitatum.
Papæ, Regis Christianissimi statim obvias,
Regum bello implexorum, aut domi forisve inquietorum,
Hispaniæ, Lusitaniæ, Angliæ, Sueciæ, Poloniæ, Moscoviæ,
Possibiles,
Daniæ, Electorum, Moguntini, Coloniensis, Bavari, armatas,
Saxonis, Brandenburgici, Salisburgici, Coloniæ, Francofurti, argentarias,
Reliquorum, aliorumque cunctabundas,
Nec nisi in comitijs petendas & definiendas,
Expertus est.
Solenne illis, cuncta referre ad Comitia,
Reverentiâ legum imperialium, an prætextu nondum ruptæ cum Porta pacis;
An aliâ status ratione, aut spe belli â Turca non ultra proferendi,
Incertum.
Sed interdum velificandum tempori, & necessitati, quam legibus, parendũ.
Præsertim, ubi non seris, ut nunc est, opus auxiliis;
Aut ubi quenquam proprius metus, aut spes impellit;
Ne subita hostis irruptione pellantur inopini,
Recessib. Et universi vincantur, dum singuli cunctantur.
Imp. ann. Tot olim legibus Imperii rectè & ordine dispertita,
1555. 1557. Arma & auxilia adversus Turcam,
1566. 67. Nunc sine mora ad Imperialis tributi codicem exequenda,
1570. 76. Vix sine imperii discrimine ad comitia usque differenda,
1582. 1594. 98. 1603. Ni fortè serò nimis, ac post bellum.
Ut ibi plerumq; solent cunctando & consultando consumi tempora agendi.
Deinde.
Lacessitâ armis contra pacis leges Transsylvaniâ, capto Wardino,
Afflatâ indè belli fulmine Hungariâ,
Austriâ ingenti ad Budam jam coacto circundata exercitu,
Pax prorsus à Turca rupta, rumpi eandem ab Imp. supervacaneum,
Quin

Quin & periculosum,
Incertis aut tardis hinc auxiliis,
Solis suis invadere viribus hostem, tam potentem, tam propinquum,
Quo Austrius ausu sibi, paci, belloque male consuleret.
Integrũ quidẽ ipsi, parti innocenti, si velit, post læsam etiã fidẽ servare pacem.
Quia alterius facto contra obligationem, obligationi alter non eximitur.
Sed hoc hîc quæsitum est, an rei Christianæ tutum, honorum, utile,
Sedere inermem, armato in viciniâ Hoste impio.
Præterea,
Cuncta ex temporis, & præsenti properanda usu,
Non ex ulla alia status ratione, aut suspicione,
Minimè omnium, ex ista, olim & nunc fortè conceptâ;
Tardè concedenda, quæ data adimi non poss nt,
Auxilia Austrio, etiam intempestivè & malignè;
Fines quoque, Turcicis conterminos, tuendos, quàm proferendos,
Amittendam vel Viennam, quàm recuperandam Budam;
Ne prætextu belli Turcici,
Recuperato totius Hungariæ Regno,
Crescens Austriæ potentia, satis jam Imperio formidanda, fiat formidolosior.
Quæ nunquam satis fida, ubi nimia est.
Exesto hinc hæc nunc status ratio, vana metus suspectio,
Cautior, quàm Christianior, meticulosior, quàm melior:
Quasi nullum Imperio supersit frenandæ alterius potentiæ medium.
Quàm Christianis internicina vicini Potentia Turci.
Posthabito, Papa, Principes Italiæ, metu,
Quem & ipsi habent de Cæsare in temporalibus, de Turca in spiritualibus;
Illi adversus hunc nunc adesse acceperant;
Missis etiam à Papa ad omnes Christianos Principes Nuncijs,
Opis Oratoribus pro parandis Christi copijs, tuendis Ecclesiæ opibus.
Tandem spes esto,
Turcam non ultrà moturum arma per Hungariam,
Punito, qui contineri non potuit, cliente Transsylvano;
Ferendæne tot ab eo illatæ Christianis injuriæ?
Nonne,
Nunc his, nunc illis, Christiano abruptis corpori artibus validissimis,
Totum paulatim in eius servitutem cessurum?

Principes!
Cardo prudentiæ eſt, evigilare, vigilare, diffidere.
Pacem nunc & concordiam ſpecioſis & irritis nominibus jactat,
Tentat,
Datis mitibus reſponſis, miſſis ad Imp. legatis,
Chriſtianorum in ſe bellum remorari, copias diſſociare,
Nos iterum ſecuros reddere & ſupinos.
Ne ipſe non,
Captâ ex capto Wardino ad omnes caſus utili occaſione,
Armatus inermes, vigilans dormientes, ſobrius ebrios, uniceps multicipites
Repentino adoriatur bello.
Gnarus,
Concordiam tot inter Principes non fore diuturnam:
Nec jam penitus concordes eſſe:
Diverſos diverſa velle, nihil tandem exſequi.
Se citius ad noſtras adfore portas, quàm nos ad comitia:
Diruendas, ante noſtros delectus, tributa, auxilia.
Principes!
Acceleratis comitijs, aut auxiliis, fallenda hæc vani credulitas;
Præmiſſis paſſim præſidiis, depellenda inſoleſcentis crudelitas.
Nec cunctatione opus, ubi perniciosior quies, quam celeritas.
Invadendus hoſtis ſuis in finibus, occupandi aditus, ante occupatorum fam.
Nihil in ferendis Auſtriæ pro Hungaria ſuppetijs feſtinatione tutius,
Ubi facto magis, quam consulto opus est:
Chriſtiani Principes orbis,
Agite, propero agmine primo periclitanti ſubvenite.

III.
Media iſtius belli.

Terra mariq; premendo adverſa hoſti media nobis prona omnia:
Singillatim indicenda.
Primò,
Quia non unius nationis, nec gentis, miles hîc legendus,
Belloque præſenti melior, periculo vicinior,

Quique tàm præmiis periculorum, quàm ipsis periculis lætus,
Quò certior stipendio, eò promtior servitio, in secundis & adversis præliis;
Ergò,
Ejusmodi maturius habendo repræsentanda pecunia;
Hinc adeò providentissimè,
Pro subito tàm gravis belli initio,
Pecunia, nervus belli, non manus tumultuaria. ab Imp. petita;
Pendenda præsentaria,
A Christiani Orbis Regibus ac Principibus pro gloriæ opumq; magnitudine,
A reliquis civitatibus ac populis, pro virili portione,
Ab Imperii Statibus pro sua cuiusque ratâ Romani parte tributi.
Aut,
Ut cuique libitum ac commodum,
Pro auro & argento, ex sua cuiusque gente mittendæ copiæ, naves, comeatus,
Eiusmodi componendo properè exercitui, justo & instructo,
Terrestri,
Ex Hungaris, Transsylvanis, Boemis, Germanis, Polonis, Moscis, Cosacis,
Mixtis Suecis, Sabaudis, Danis Helvetijs, alijs;
Maritimo,
Ex Hispanis, Lusitanis, Britañis, Venetis, Genuensibus, Melitensibus, Batavis,
Gallis extra ordinem velut Triariis ad utrumque sepositis:
Ad suetum cuiusvis morem, normam & formam;
Copiæ inprimis Germanicæ,
Ad numerum ac modum legibus Imperii cuique præscriptum,
Additis illis Moguntini, pace belloque boni, cautelis,
Tantum adversus Turcam, & extra proprii casum periculi;
Relicto suo cuique arbitrio,
Muniorum, stipendiorum, judiciorum, supplementorum militarium.
Rectè omnia,
Dumodo unus terrâ, alter mari sumus exercitus Dux tanto non desit exercitui.
Deinde,
Prolatando isti bello, & sustinendæ Hostis Pervicaciæ,
Maior indies, & ulterior facienda in Orbe Christiano pecunia,
Ex Papæ, Imperatoris, Regum, Electorum, Principum, Comitum, Populorũ,
Donatiyis, congiarijs, subsidiis aliis;
Erectus quippe in Christum amor eorum,
Ad excogitandum ingeniosus, ad dandum obsequiosus erit,

Ad Exemplar veteris Christianorum munificentiæ.
Verè Christianis quoque promtum Principibus,
Liberalioribus,
Quædam ex tot bonis, fortunisque à Deo acceptis, in Dei tributum egerere,
Quædam in hoc bellum reijcere & amputare ex superfluis, voluptarijs, ne-
Frugalioribus, (cessarijs.
Parcius ædificare, infrequentius venari, modicius convivari,
Modestiori amictu, minori satellitio circundari, rejectâ, inutili turbâ.
Magnum vectigal Parcimonia;
Magnas vires habet frugalitas Principum, ut his ferè impendiis sola sufficiat.
Alijs contra,
Qui cuncta corradunt, omnia rapiunt, & rapta retinent,
Vt si nihil corrasissent, nihil rapuissent, nihil detinuissent,
Desunt omnia;
Laudibus antiquæ parcimoniæ celebratis,
Etiam cum multa largiantur, & nihil auferant,
Supersunt omnia.
Porrò
Ipsa punitrix in orbe Christiano Justitia, larga Pecuniæ coactrix est,
Ex
Probrosis in Deum divosque dictis, auditis, nec ad prætorem delatis reis.
Pellicatibus, stupris, monopolijs, annonæ flagellis, artibus Dardanarijs;
Spretis ll. sumptuarijs, vetitis utensilium, supellectilium, vestium pretijs,
Omni denique luxu.
Sic unâ provisum vice,
Et belli fisco, & Dei honori, publicæ honestati, ac parcimoniæ,
Suffecturæ, pœnâ cessante, tributis;
Nec non
Ex judiciarijs vectigalibus, injuriarum maximè, aliisque litibus temerarijs;
Indignorũ, perduellionum, damnatorũ, proscriptorũ bonis, secundũ ll. tamen.
Amplius,
Summum Dominantium jus amplum pecuniæ compendium;
Vigesimæ,
Ex bonis non planè caducis, supremis locupletiorum tabulis,
Hæredibus remotis, extraneisve scriptis;
Verporum commercijs, lucris, privilegijs, domicilijs,
Ex rerum ad luxum, pompam, libidinem, venalium vectigalibus,
Exper-

Ex aperti ubiq; feudi fructibus in decennem, oblati nedũ collati, in trieñem,
Belli usum:
Ex defuncti perinde Canonici præbẽdis unũ & alterũ bello vacantibus añum.
Speciatim in Imperio Romano,
Peculiari Imperatoris summi ibi judicis jure,
Ex dimidio crediti fructu, improbo aut miserabili pacto hactenus retento,
A debitoribus ultrò solutis quasi lege obligationis, metuq; legis Imperialis,
Sub belli, diu jam trãsmissi, ꝑtextu, & incivili alio jure crediti nec ipsis fructosi,
Nunc in belli fiscum relato, bonâ cum Creditorum lubentiâ, & hoc rehosti-
Fruendi in posterum ex asse fructu crediti; (mento,
Satisfaciendæ tum justitiæ, indagatæ rationi, cùm expiandis creditorum diris,
Ipsorum debitorum commodo.
Ex his hucusque mediis ferè sine subditorum onere parandis,
Woldero, Neudörfero Sturmio Fronberg. Multi ab * aliis confecti & computati milliones.
Tolerabile erit regnantibus,
Ni asse eorum in belli usum relicto,
Hinc distringi & abradi bessem, vel saltem semissem,
Salvo cuiusque jure fisci.
Tandem,
Quod Deus avertat, & hosti eveniat!
Rebus nostris in extremum adductis,
Ad singlorum in orbe Christiano incolarum onera veniendum,
Æquabili cunctis temperamento.
Ac primò,
Reliquorum è vulgo Christianorum opes laudabile Papæ exemplum onerat;
Notabili è suo statim suppeditatâ pecuniæ summâ,
Indicto deinde per Germaniam Italiam bonorum ecclesiasticorum censu,
Quotannis ad decennium usque agendo.
Hoc utiq; secuturi,
Quadam è suo, aut enumeratis modo mediis summa,
Imperator, Reges, Electores, Principes, Comites, Barones, eorum cõsanguinei.
Item Nobiles, populi liberi, Batavi, Helvetiij.
Singillatim censere singulos mihi religio.
In eiusmodi sufficit casu à cunctis illis suppeditari,
Quod supplendis par sit legionibus, solvendisve stipendiis,
Primis militiæ præfectis, tribunis peditum, equitumque Magistris,
Signiferis, centurionibus, decurionibus;

A civitatibus ubique maritimis,
Inſtructas naves, triremes, armamenta navium alia.
A mediterreis, Danubio, aliis ad Orientem fluviis, prope adſitis,
Maiora, minora, tormenta, omnis generis arma & inſtrumenta bellica,
Ab opificum ubique tribubus ſemiſſem ad triennium reditûs;
Quotannis verò,
A maiorum ubique civibus urbium,
Locupletiſſimis ſingulis binos imperiales, mediocribus, unũ, infimis ſemiſsem
Ditioribus ducentis currũ binosq; equos, mediis quadringentis, imis ſexcẽtis,
Tantundem.
A minorum ubique civibus urbium ac oppidorum,
Quadringentis lautioribus, ſexcentis anguſtioribus, ultimis octingentis idẽ.
A pagis ubique pratenſibus, campeſtribus, flumentanis,
Singulis pro communium iugerum modo,
Sextantem, aut minus, omnis generis frumenti, pabuli, caſei.
A ſenis pagis bigam, equum, aurigam militarem, binos bidentes & vectes.
A duodecim pagis quadrigam, binos equos, ligones, bidentes, vectes quater-
Ab eorum indigenis ac colonis, (nos,
Benèprædiatis ſingulis unum imperialem, minus peculiatis dimidium,
Tenuioribus quadrantem.
A ſingulis ædium urbanarum dominis ſingulos imperiales,
Oppidanorum ſenos, ruſticorum quaternos aſſes.
A ſingulariis prædiis centũ ampliusve jugerũ, ternos, ab alijs pro eorũ modo.
A ſtabulis maiorum pecorum ſingulos imperiales, minorum dimidium:
A quolibet maiorum capite pecudum, quadrantem, minorum ſexuncem.
Grandia quoque ad rem momenta & compendia ſunt,
Publicata ubique pœna annonæ alibi exportatæ, importatæ prærogativa;
Temporaria in Regnis & Rebuspubl. munera facta perpetua ac hæreditaria,
Soluto annui emolumenti decuplo
Hoc Veneti in bello adverſus Maximilianum feliciter uſi.
Onera alia ad modum tributi remiſſa, accelerandis tributis:
Mutuum à privatis ſub uſura triente acceptum ad ſolutionum uſque.
Interdictum ad decennium viris feminisque auri argentique geſtandi uſu.
Idem cuiq; loci Domino creditum:
Tutius ab eo cuſtodiri, quam à Turca occupari.

His

Sic olim oppigneratis venditisve rebus suis,
Viri provinciarum Principes belli sacri onus sustinuerunt.
His adeo alijsque id genus medijs fructuosis, onerosis,
Rectè curatis, nec interversis,
Pecunia, miles, commeatus, & reliqua belli paranda.
Relictâ in præsens peritis eiusdem gerendi ratione Ducibus;
Quorum ductu, militum fortitudine domandus Hostis impius.
Agedum Europa Christiana,
Exuto more,
Impio, discordi, ignavo, securo, avaro,
Obverte in Hostem,
Pietatis Zelum, cœli iram, animorum armorumq; individuam concordiam,
Virorũ alacritatem strenuorũ, diffidentiæ clypeum, subsidiorũ promtuarium.
Perdita olim Constantinopolis,
Cunctatione subsidiorum, & ipsorum avaritiâ civium,
Omni auri argentique copia humi defossâ, depellendo necessariâ Hosti;
Illa exquisitis post tormentis erui jussa, cessit in eius prædam,
Religio Christiana in abominandam Mahumetis impietatem,
Omnium libertas in intolerandam Turcæ servitutem.
Christiani Monarchæ Orbis,
Cavete hunc avaritiæ errorem, malorum radicem omnium,
Subsidiis adversus Hostem pronis ac promtis.
Bellum hoc temporum simul & armorum est, auro & ferro gerendum;
Milites Christiani eia hinc terrâ,
Concurrite, succurrite, propellite hostem;
Hinc mari,
Ferte citi flammas, date vela, impellite remos.
Videor jam cernere Hostem, undique cinctum,
Prorumpite, impellite, impetite, premite, opprimite,
Ad internicionem usque cædite illum.

IV. *Belli*

IV.

Belli justitia & necessitas.

Propè contumacia adversus Dei flagellū, Christianorū adversus Turcā bellū,
Vel invitum vices explentem Dei nostrûm Vindicis criminum,
Exsecratum, destinata Dei segniter exsequentem.
Illicitum liberis,
Solis solitum obstinatæ,& obnixæ malo, mentis alumnis,
Castigandi sceptrum, ferulam manu extorquere parentis,
Peracto officio, à semet ipso abolendam igni.
Impermissum Christianis,
Quorum patientia & benignitas innotescat omnibus,
Obsistere injurioso, odio odium, malo rependere malum:
Nec ferro auferre est, sed ferre Tyrannum.
Nemo magistratùs, quis Dei judicis ausit impetere Spiculatorem,
Lege in reos agentem?
Invalidæ sunt hominum adversus ultricem Dei manum vires.
Pœnitentiâ Dei furor illius patientiâ expiandus.
Optimè penè.
Sanè,
Nec à quolibet, nec ex qualibet injuriâ, nec quolibet animo,
Non contumaci, non ultioni promto, nec illoto,
Hîc quidquam cœptandum adversus regulas,
Christianæ vel lenitatis & benignitatis, vel divinæ humanæve severitatis.
Veniâ intereà reo impetratâ,
Cessat munus & manus carnificis, jure reprimenda ulterius progressuri.
Emendatâ quoque filio vitâ jus ac fas est,
Ferulam spontè jam elapsam placati manus parentis,
Corripere, rumpere, disijcere, calcare;
Nobis ritè lustratis, acinacem Turcæ,
In Deum injuriosi, publici Christianorum tyranni,
Publicâ non privatâ ultione.
In reos Maiestatis & publicos hostes omnis homo miles,
Justissimus in illum, & divinæ reum, & publicum;
Qui proprio, internicino, metas supergresso in nos sævit odio;

Nec

Nec velut exsecutor irati, sed incarnati Numinis osor.
Fervidus quidem sed impius cultor Dei,
Cœli tantùm terræque conditoris, non genitoris ab æterno geniti filij.
Nemo Deum rectè colit, nisi patrem D. N. I. CH.
Alcoran. Cæteri Hostes, non cultores Dei.
Azoar. 11. 12. 13. Magnificant quidem Turcæ Issam Beremberum,
Hoc est,
JESUM PROPHETAM,
Flatum fatumque Dei ipsis dictum, habitum, laudatum,
Hominem ex intemerata cunctisque prælata virgine natum,
Magnum Dei legatum, salutarem doctorem, Legislatorem eximium,
Mose, Davide, maiorem, non mortuum mortuo tamen Mahumete minorem,
Cuius doctrina lux, dux viæ ad vitam,
Cuius & Mariæ nomen sanctè habendum, à nullo profanandum,
Alcoran. Azoar. 2. 12 20. 29. 32. 47 Pœnâ verberum & mulctâ in blasphemantes latâ.
At iidem duo Christi præcipua violant,
Scelestâ infitentes linguâ,
Divinam JESU filij Dei DEO parem Patri gloriam,
Mortem, mortisque pro nobis obitæ pretium,
Summum nostrum:
Iniuriosi eius raptores Deitatis, ac meriti:
Pretiosissimæ Christi Crucis hostes,
Contemptores, irrisores, profanatores, exterminatores.
Hîc adeò periclitatur Honor DEI:
Agitur causa Christi, Sospitatoris nostri, nostra salus & securitas.
Hæc est causa belli religiosissima, justissima, summè necessaria,
Vindicandæ Christi injuriæ, asserendæ nostræ saluti & securitati.
At,
Dei injuriæ Deo curæ, blasphemiæ satis Deum habent ultorem.
Sic est, habent:
Sed & habent homines, maximè Christianos, hinc quoque deinceps læsos.
Contaminata ad omnium pertinet iniurias religio.
Omnis falsa de Deo persuasio hominibus pernitiosa, de Christo pernitiosissima.
Itaque demum,
Impietatis Turcicæ, ni placiti, pœna bello exigenda.

Placita tradant ſua, at noſtram non oppugnent pietatem,
Iure propugnandam optimo.
Clientes verè colentes,
Præſtitis, quæ jure debent clientelari, Patronorum honori:
Verè Chriſtiani, quæ Patrono Chriſto;
Cuius ad fidem, jus, meritum, auxilium, patrocinium refugi,
Cuius ſanguine emti, morte redemti, favore manumiſſi,
Nonnè piam, juſtam, debitam habent cauſam,
Armis ulciſcendi, Chriſto factas patrono ſuo injurias?
Chriſtiani viribus orbis, omnium Turcarum ſanguine expiandas.
Iuſta bella definiri ſolent, quæ ulciſcuntur iniurias.
Quin,
Suum quemque Sacramentum hoc ad bellum expediri jubet.
Amittitur Chriſtus, ubi hic omittitur Hoſtis.
Præterea
Neceſſitas ante omnem eſt rationem; nec ferè permittit tempora legere.
Hoſtis in proximo,
Chriſtianorum in Europa ſalus & ſecuritas in diſcrimen adducta,
Cunctos ad arma poſcit ad arma.
Pro aris & focis pugnandum.
Summum jus, Religionis jus;
Huic tutando, ſervando, propagando, cedant omnia.
Religio demum vicit, & dicto Pontificis audiens eſſe Flamen juſſus.
Nihil in rebus humanis religione præſtantius, eam oportet ſumma vi defendi.
Actum de noſtra religione, non exacto hoſte illo vicinâ regione,
Quippe lege ſuis & morte prohibitum,
Reſtituere regnum, provinciam, urbem, oppidum, pagum, aliudve ſolum,
Semel ibi dedicato ſuæ religionis templo aut ſacello:
Occiſa omnium ſecuritas, libertas, bonorum poſſesſio, hæreditas,
Non occiſo, aut cispulſo, qui ſolutâ & diſſoluta in omnes utitur poteſtate.
Omnium ille ſui imperii bonorum ac corporum hæres.
Suos quidem populos filios vocat,
Nullo tamen illis ad modum patris diviſo peculio, aut hæreditate.
Cuilibet, quantum ſibi libet, quopiam quotañis asſignato, aut vi ſervitio.
Nulla hic libertas animæ, nulla corporis, nulla bonorum,
Atrox ubique captivitas aut crudelitas,
Crebra Fidei ibi Chriſtianæ deliquia,

Manci-

Mancipiorum catenæ, commercia, decumæ, carceres, oppuvia,
Seniorum utriusque sexus rustica opera, aut fæda servitia;
Juniorum dura militiæ rudimenta & flagra;
Pulchriorum sceleratæ libidinis obsequia;
Omnium tenuia cibaria, ac vestiaria;
Nulli spes sedes redeundi in patrias,
Conanti pœna ignis præstò.
Indignissima pariter ac durissima ibi captivorum sors est,
Nobilium, literatorum, sacerdotum, Monachorum;
Hominum veluti otiosorum, nullam artem callentium manuariam,
Christianorum Turcicolarum summa onera, quartæ redituum, quæstuum,
Nuptialis, capitalis ibi census singulus aureus, huius inopiâ, servitus;
Liberum Turcæ jus liberorum optimum sibi ad militiam sumendi,
Abjuratis, Christo, parentibus, amicis, namquam videndis;
Servato tamen sub axillis plerumque ad vitæ finem principio D. Johannis E-
Religioso veluti gestamine amoliendis quasi periculis, (vangelico,
Et tacito acciendis voto pro libertate Christianorum auxilijs;
Nunc demum, ò Christiani, maturandis,
Depellendæ
Miserorum illinc servituti, hinc Ottomannicæ lui & immanitati,
Solitæ olim,
Vivos bombardis immissos Chalcidis contra jaculari muros,
Captos in pugna Sigismundi Imp. Gallos maximè, carnificis manu trucidare.
Bragadinum Venetum vivum excoriare,
Proceres utriusq; sexus ad convivium concitos & concisos calcare.
Transfixos stipitibus infantes suspendere,
Sectos utero, matrum abreptos uberibus,
Sanctissimis illis corporis fontibus, omnium educatoribus.
Quod olim potuit, potest hodiè.
Quam denique justum ac necessarium, imo quam humanũ ac Christianum,
Subvenire afflictis Transylvanis, periclitantibus Hungaris,
Innocentibus, amicis, federatis, Christianis:
Contravenire crescentem vicini potentiam Turcæ,
Ne alijs, uni qui nocuit, noceat.
Incurritur in pericula, ubi quiescentibus metuuntur paria.
Primò sanè,

Homo in adjutorium generatus est mutuum,
Et,
Iniquè sævientibus in innocentes,
Quodam Busiride, Phalaride, Diomede Thrace,
Nemini præclusum est jus humanæ societatis;
Nemini jus Christianæ, Turcis, in Christianos grassantibus.
Hinc secundò *illi,*
Quibus, præter sui populi peculiarem, generalis pro aliis cura incumbit,
Incumbit verò Principibus pro Christiana Societate omnibus,
Non statim justi sunt, qui injuriam nulli faciunt,
Nisi & eo sint animo,
Vt illo sibi commissos jure tutentur alienas adversus injurias,
Manifestas, impias, inhumanas.
Fortitudo, quæ defendit infirmos, plena est justitiâ,
Armatis firmata exemplis,
Constantini in Maxentium & Licinium, Impp. Romanor. in Persas,
Arcendæ à Christianis vi, religionis nomine, intentatæ;
An Chr. Carolorum, Martelli, Magni, Simplicis, Francorum Regum,
729. In Turcarum antecursorios Saracenos,
32. Asserendæ vicinis libertati regionis & religionis,
78. Aquitaniæ, potissimum Hispaniæ, Italiæ, Sardiniæ, Corsicæ.
809. Philippi I. Galliæ, Normanniæ, Flandriæ procerum,
912. Plurium Germanorum, Italorum, Anglorum,
1091. In Sultanos;
95. Summo belli sacri Duce Gottofredo Bononiensi,
97. Ac post eum fratre suo Balduino Essedano.
An, Chr. Recuperandæ civitati sanctæ, & recuperata fuit;
1144. Impp. item Cunradi III. Henrici VI.
46. Regum Philippi II. Ludovici IX. Richardi Angli
47. Pluriumque aliorum Principum ac Nobilium Francorum,
48. Minus quidem felicium,
1188. Perditis iterum & illâ & ibidem alijs.
1248. Philippi VI. Navarræ, Arragoniæ, Bohemiæ, Hungariæ, Siciliæ,
50. Venetorum pariter & Genuensium, (Cypri Regum,
1332. Ipsos in Turcas,
33. Extorquendæ Barbaris regioni sanctæ.
34.

Caro-

1386. Caroli VI. Richardi II. tutandæ contra Mauros Liguriæ,
88. Sigiſmundi Imper. & Ioannnis Burgundi,
96. Subveniendo adverſus Bajazetem Palæologo. Imp.
Improſpero ubique ſucceſſu.
Hic demum
Chriſtianis Impp. Regibus ipſis inter ſe diſcordibus,
Omiſſa armorum unio,
Et Turcæ vis ferè inulta, hinc noſtras ad portas penè progreſſa.
Vario Hungarorum, Auſtriorum, Venetorum obniſu,
1442.43.44. Proſpero Ioannis Hunniadis, Hungariæ Reguli,
53. 56. 1526. Regum Uladislai & Ludovici improſpero,
1560. Illinc ad Varnam, hinc ad Mohatſium.
66. Crebriori Ferdinandi I. Imp. ducibus Palatinis Friderico & Philippo,
68. Obſeſſæ liberatoribus Viennæ.
84. Ambiguo Maximiliani II. Serino Hungaro, Suendio Suevo ducibus.
88. Longiori Rudolphi II. Stiriæ, Carinthiæ, Auſtriæ, Hungariæ,
Germaniæ viribus.
91. Horum tamen induciis potius, ſolis Venetorum armis ubique ſuſten-
1606. Poſtremò, (tata hactenus.
Jam omni præſidio à divina ope, bellique juſtitiâ petito,
Prudenter & utiliter, certo præſertim in metu,
Omnium armis creſcens Impiorum potentia imminuenda,
Ne ſubindè auctior Chriſtianis fiat gravior,
Non ceſſatura,
Primis in Tranſylvania tàm proſperis, totâ, niſi ſimul & Hungariâ, domitis.
Orbem illa Chriſtianam, omnium libertatem, vitam, ſalutem,
Non ſolum ſpectat Wardinum.
Captâ olim in Euboæa Chalcide,
Totus Helleſpontus, tota Venetorum claſsis ſangine inundata:
Expugnatâ Conſtantinopoli;
Trapezus, Mytilene, Peloponneſus, & cætera Græciæ ipſi ceſſa,
Plura in decennio Chriſtianis tum erepta, quam antea in ſeculo.
Felices quos reddunt aliena pericula cautos,
Non ſecuros, non cunctantes, non cogitantes,
Ut Byzantio olim, ita hodiè Tranſſylvaniâ periclitante,
Turca adhuc procul nobis;

Quid ad nos Græcia, quid ad nos Transſylvania, Hungaria?
Ipſi viderint, ſuas illi res defendant, nos noſtras.
O ſupina & periculoſa ſecuritas!
Quis ultrà progreſſuro obſiſtet, non prævento ante progreſſum.
Non exſpectandum, ut ab hoſte circumveniamur; læto & ſecuro ſuperveniendum?
Eia ergò ad arma ad arma omnes,
Eò nos vocat pietas, juſtitia, neceſſitas commune vicini potentia periculum.
Communis Hoſtis communibus viribus ſubmovendus.
Communis ſecuritatis Vindex adjuvandus Auſtrius.

V.

Huius belli facilitas.

Nullum bellum facile; omne facilius incipitur, quam conficitur.
Turcicum penè difficillimum;
Potentiâ Turci per Europam, Africam, Aſiam, circumjectâ in orbem;
Orbicularis verò figura ad conſervandum aptiſſima eſt.
Europæa à Buda Hungariæ,
Per Illyrici & Dalmatiæ partē, omnem Boſniam, Serviā, Mæſiam, Bulgariam,
Periclitantem jam Tranſſylvaniam, Moldaviam,
Ad mediam Conſtantinopolim,
Hinc per Thraciam, Græciam Macedoniam, Albaniam, Peloponneſum,
Inſulas Ægei maris, paucis Venetorum in mari Ionio exceptis,
Porrecta, ac vallata (parte,
Sinu Adriatico, mari Mediterraneo, Archipelago, Propontide, Ponti Euxini
Ad Cherſoneſi Tauricæ urbem Capham uſque.
Africana,
Regnis nixa tribus, Argeriano, Tunetano, Tripolitano,
Totâ Barbariâ, Ægypto, Arabiæ parte Troglodyticæ,
Circundata,
Littore illinc Mediterraneo, hinc Numidiæ montibus, iſthinc ſinu Arabico.
Aſiatica
Immenſum Terrarum tenet ſpatium
Anatoliæ, Bithyniæ, Phrygiæ, Lyciæ, Paphlagoniæ, Galatiæ,

Pam-

Pamphiliæ, Cappadociæ, Ciliciæ, minoris Armeniæ, Rhodi, Cypri,
A Syriæ litore ad Trapezuntem usque,
Iuxtà
Maioris Armeniæ, aut Turcomaniæ, Syriæ, Palestinæ, Iudææ,
Duplicis Arabiæ, Petrææ, Desertæ, cum parte felicis,
Item Mesopotamiæ, Chaldææ, & Babyloniæ;
Undiquaque versus inclusarum,
Sino hinc Arabico, Archipelago, Bosphoro Thracio, Ponto Euxino,
Occiduis.
Mæotide illinc palude parte Sarmatiæ Asiaticæ,
Arctois;
Parte isthinc maris Caspij, Tygri fluvio, sinu Persico,
Eois:
Mari inde Indico & Arabico Mediterraneo,
Austrinis.
Opulentæ & fertiles ubique Provinciæ & urbes,
Hungaria Turcica, Græcia, Thracia, auro, argento, vino,
Africa, Ægyptus, Syria Asia, omne genus frumento,
Constantinopolis, Cayrus, Alepum, innumeris ex mercatura divitijs.
Ipse Magnus Princeps locuples,
Propriis ubique suis reditibus, bonis in publicum commissis,
Purpuratorum, provinciis præfectorum, Vaivodarum tributariorum,
Exterorum item Principum ac Legatorum,
Aliorum precariò possessorum,
Donativis.
Militari præterea præpotens robore,
Equestri,
Timariorum CL. millium ad nutum eius paratorum,
Stipendiariorum, Spachorum, Ulufagorum, Carpicorum Alcanzorum;
Pedestri,
Janitsarorum, LXXX. hodie millium, tantum Constantinopoli frequentium,
Mulitudine
Asapporum, manipulorum, hastatorum, palarium.
Maritimis perindè viribus,
Navibus nullibi maioribus, paratu facilioribus,
Quam in Epiro, Cilicia, Nicomedia, regno Trapezuntino.

Com-

Commodâ magnarum ibi ſylvarum, arborum, fabrorum copiâ,
Quaſi jam factis, ex arbore in maria lapſis.
Triremibus in Lesbo, Rhodo, Cypro: Alexandriæ, Tuneti, Bugiæ, Algiræ.
Validis nuper,
Ad Meliten, Echiadas, Guletam.
Re denique tormentariâ,
Ignivomis immenſæ magnitudinis machinis æneis,
Quinque olim millibus ex Hungaria abductis, quingentis in Cypro,
Nec ferè paucioribus Guletæ captis.
Incredibili pulveris nitrati, ligonum, palarum, globorum vi.
Lx cIↄ ad Melitem. cIIxcIↄ exploſorum olim Famaguſtæ, totidem Guletæ.
Uno verbo,
Tribus terret Turca ceterum Orbem,
Numero machinarum ænearum, exactâ diſciplina militari, infinita hominum (multitudine.
Totâ exquiſiti ordinis, ſilentii, obſequii in caſtris & tranſitu;
Nullis commiſta feminis, turbis, jurgijs:
Quodam ſemper exercita bello, virtutis præmio, aut ignaviæ pœnâ,
Diviſis contenta alimoniis,
Exiguo pane ſub cineribus cocto, & orizamicis carnis ſole ſiccatæ mixtâ.
Nullo vino.
Hæc illa eſt Magni Principis militia, potentia, felicitas
Noſtris vitiis, quàm ſua virtute parta,
Niſi ab infenſo nobis DEO ipſi ſuo tandem exitio tradita,
Invidenda potius, quàm formidanda:
Nec ſanè eiuſmodi undiquaque eſt; *fama omnia in maius extollit,*
Multa hîc ægra, ipſi adverſa, nobis prona.
Primò,
Pleraque harum terrarum magis tenet, quam implet.
Non eius eſt in tam amplis regionibns regimen in omnes.
Non in Europa omnes in Græcos, Dacos, Hungaros:
Nec in Africa in Hiſpanos, Abiſſynos, Seriffinos.
Nec in Aſia in Tartaros, Perſas, Luſitanos.
Nativa earum gens fera, tarda, inepta, mollis, avara, numerus;
Inſita & Europæa, noſtratium defectrix, bello melior.
Subditi & ruſtici ubique inopes, continuis expeditionibus, tributis, exhauſti,

Ad-

Advectando mancipati commeatui, ex itineribus elanguidi aut defecti.
Tot hinc loca inopiâ colonorũ inculta, multa ubiq, naturâ deserta & sterilia.
Campi passim vasti, sylvæ immensæ, viduatæ civibus urbes,
Nulla illic commercia, solis illa Iudæis & Christianis solita,
Verbo dicam;
Quam terræ partem pede premit Turcæ equus, illa exolescit:
Magnus quippe Princeps, eius purpurati, provinciarum præfecti,
Nullius rei, nisi armorum, nudandis, quam servandis provinciis aptiorum,
Provincialium nisi spoliandorum,
Solliciti;
Suo ille exercitui sustentando, hi dandis illi donativis.
Hinc illa subditorum egestas, ac pene penuria necessariorum.
Annuus iste, tàm amplo inæquatus imperio, Principis reditus,
Ordinarius plus minus octo, quindecim millionum extraordinarius.
Quem ille utrumque anteit militarium gravitate sumtuum.
Deinde.
Timarij & Janitsari, potissima Imperii fulcra, bellicâ olim famâ hodiè minores.
Assidui Timariorum plerique
Præsidiis Imperii, coercendis intra obsequia provincijs,
Minus crebriores, quin pacis otio ignaviores,
A timaris agrisque suis, hortorum deliciis, ditandi studio,
Ad bellum ac pulverem,
Ægro prorsus, nec nisi properè revertendi abeunt animo.
Nec diu, nisi miserandis ibi alimentis, morantur,
Nullo adjuti alio, quam à timaris, vili stipendio.
Quidam tamen bello haud spernendi, minori tamen constantiâ,
Adversus Europæorum pervicaciam.
Janitsari, vana hodiè nomina, spreto veteri more,
Vili Asiaticorum commilitio, uxorum consortio, urbium delitijs, corrupti,
Bellico desueti pulvere, ad turbidam ignavamque audaciam prompti,
Ad nostrorum robur pavidi.
Reliqui equites peditesque utrorumque horum appendices,
Spachi, Alcanzi, Assappi,
Et illi eâdem de causa parum diu in castris, hi in ijsdem numeri,
Lassando tantum hosti,
Ligone, non ense, multitudine, non virtute;
Cæsorum cadavera plerumq; Janitsaris opportuna,
Implendis fossis, murisq; per ea veluti scalas escendendis.

D Porrò

Porrò,
Si ad solam Lusitanorum navalem spectas copiam,
Non illa hic memoranda, nec omittenda tamen,
Gallorum, Hispanorum, Anglorum, Venetorum, Batavorum,
Nihil est, quod Turcicam laudes;
Illa potior istâ, quo Oceanus sinu Arabico, aut Persico.
Turcica in sinu Arabico exigua, in Persico penè nulla,
Ligni inopiâ,
E Bithyniæ, Ciliciæ portubus Nilo subvehendi Alcairum usque,
Inde camelorum dorsis ad Heroum olim civitatem Suen ferendi.
Turcica solo in Ponto Euxino ac mari mediterraneo magna,
Lusitana & aliorum, ubique marium.
Facile & illa ibi infringenda,
Subtractis maiori ad nos lucro Christianis navium ibi fabris,
Captisve in mari mediterraneo ac Ponto pyratis Turcicis,
Unde suis potissimum classibus robur naviculariorum ac remigum.
Perinde quoque est, fluvium cum mari,
Ac Turcorum cum Christianorum contendere armamentis;
Præcipua illorum ab infelici nostratium Marte vel arte:
Nihil utrorumque simile,
Nec numerus, nec pondus, nec corpus, nec artificium.
Tandem,
Terreat Turca tribus illis ceterum, non sanè Christianum, Orbem,
Præminentem,
Armorum naviumque paratu, forti disciplina, belli industriâ, militum robore,
Continuato commeatus & expeditionis protelo,
Tormentariam navalemq; Turcarum rem, cæcam & servilem obedientiam,
Macilentam militum turbam,
Quadrimestria tributa, stipendia, castra,
Quibus exactis, finita expeditio, parata domuitio,
Fædæ instar fugæ,
Maximâ multitudinis parte cœli, maris, itinerum incommodo exanimâ.
Sed hæc hactenus promi è re Christiana visum,
Ne timeat, non ut temnat, sed ut noscat Hostem suum,
Ab eius nondum expirante maiorum memoriâ militariter famosum,
Dissensionibus ac discordiis nostris, quam suis virtutibus clarum;
Hodiè vero,

Nobis

Nobis undique concordibus, languentibus contrà eius rebus.
Facilè ſuperabilem,
His præcipuè mediis, artibusq; militaribus.
Primò,
Quo nihil in hoc bello nobis præſentius,
Dei, fortis ac potentis exercituum Domini.
Auxilio,
Eiusdemque aliis quondam præſtiti memoriâ,
Hîc cauſa, hîc brachium *hîc gladius Dei & Gideonis*: Jud. 7. 20.
Pugnabit ille pro nobis, nos pro illo.
Omnia proſperè eveniunt colentibus Deum.
Quidni defendentibus?
Noſtrorum ille
Ducum mentem conſilio,
Militum pectus fortitudine,
Omnium animos Numine,
Nos
Hoſtium caſtra ſtrage,
Completuri.
Impius ille Chriſti contemtor & hoſtis,
Qui nos canes & credit & vocat,
Mendaciter aſſertâ ſuis,
Flagitioſiſſimæ famæ & vitæ mancipijs,
Fabuloſæ voluptatis æternitate,
Vitæ huius contemtum, in nos pugnandi animum,
Indidit;
Animas illi prœlio, aut ſuppliciis peremtorum æternas putant,
Hinc moriendi contemtus;
Felices errore ſuo, quos ille timorum
Maximus haud urget lethi metus, inde ruendi
In ferrum mens prona viris, animæq; capaces
Mortis.
Nova ſubindè naſcentium turbâ in novum belli paratâ macellum,
Brutali plurium licentiâ uxorum.
Chriſtus ſoſpitator, Dux & Imperator noſter,
Nos,
Præmiis veris, in Dei & Angelorum conſortio conſpicuis,

Adversus feros suæ crucis allatratores molossos,
Maiori animorum alacritate ire jussit,
Periculorum impavidos, sui pro nobis auxilii certos,
Veteris non immemores,
In hoc ✝ signo vinces.
Secundò,
(Quippe sanguine & virtute longè ante Turcas Europæi,)
Christianorum nobile militum robore,
Circumspectâ eorundem vigiliâ, circumveniri nesciâ,
Generoso pugnantium impetu,
Adversus potissimum Ianitsaros, Turcicæ militiæ præcipuos,
Non ultra viginti millia benè expeditos.
Reliquus illius innumerus numerus, sibi ipsi onerosus,
Et impedimentum maius, quam auxilium,
Multitudo pondus, non vires habet;
Victoria virtute, non numero nititur,
Nostrorum hodie juxta ac veterum olim Heroum,
729. Carolorum, Martelli & Magni, Ducis Burchardi, Eneci Sanctionis,
732 Raymundorũ, Burgundionis & Tholosæ Comitũ, Gothofredi & Balduini,
778 Ioannis quoque Hunniadis Valachi:
809 Hi omnes,
912 Numero minores, causâ, virtute, pugnandi scientia maiores,
1091. Cæsis terra marique innumeris Barbarorum millibus,
1095 Suo nobis exemplo facilem dant victoriam,
1445. Præcipuè verò,
Gesta Dei per Francos;
Quorũ invicta virtus de tuenda religione, coercendis Barbarorũ incursibus,
Illis ubique in bellis enituit;
Quam nostra etiamnum ætas miratur, Turca reformidat,
Audito eorum accessu, fœdâ statim fugâ consternatur.
Illis quippe ingentia patrare divinitus datum,
Quod pietate ceteris Orbis Christiani gentibus præstent.
Porrò,
Pugnæ magis, quam prædæ, intentâ cupidine.
Obstat vincentibus pravum inter ipsos certamen,

Omis-

Omisso hoste spolia consectandi.
Nostris olim ad Agriam;
Fusis ibi Turcis, neglecta occasione capiendi Imp. Ottomannicum,
Prædæ cupiditate.
Fortibus viris dignum, & ad victoriam pronum,
Contemto sarcinarum damno fortiter dimicare:
Qui acie vicerit & sua recuperaturus, & hostium omnia occupaturus,
Secus facilis à præda ad miseram servitutem via,
In bello præsertim Turcico,
Ubi aut fortiter sæviendum, aut miserè serviendum.
Præterea,
Tracto in longius bello, cui ultra quadrimestre ferendo impares,
Et Turcicæ provinciæ & Turcæ;
Illæ,
Lxxx cIↄ equitum in Europæ, LxcIↄ in Asiæ finibus oneratæ,
Parte agrorum præcipuâ alendis eorum equis datâ.
Ultra illud tempus quidquam dare, hi sine tributo in castris morari inhabiles.
Hac ergo utendum occasione,
Hos urgendi, fatigandi, Magnum Principem eò necessitatis cogendi,
Ut aut cum paucis in aciem procedat, aut suo ipse ære omnes alat,
Aut omnes defectores, illo omisso, & rebellaturos ferat.
Sed & facilius domandus coactus stabile ad prælium,
Quo semel fusus,
Nullibi poterit refugere, vastatis aut nudis ubique urbibus,
Nec unquam in ultionem resurgere, nullis ibidem amicis, nec sociis,
Janitsaris, primoribus, suisque, vel jam perditis, vel perfidis.
Amplius,
Summum belli auspicium ad unum conferri Ducem,
Ut olim ad Godofredum,
Vnum tanti è sua cuiusq; gente exercitus corpus unius animo regi,
Prorsus interest,
Et belli facilitatis, & negotiorum facilius feliciusque expediendorum,
Quæ nec plurium ordinem nec consilium, nec moras ferunt.
Talia sunt,
Dimicare, abstinere pugna, obsidere urbes, solvere obsidia &c.
Consilium in arena capere, de subitis statuere belli.

Celeriter & tacitè rem gerere,
rSuis, nec à domo expectatis, consilijs.
Pe mere, nec amittere rei gerendæ occasiones.
Multi Duces deperdidere Cariam.
Multitudo nostrorum Principum rei hactenus Turcicæ utilis, nostræ exitialis,
Conctatione comitiorum, consiliorum, tributorum, delectuum.
Tandem
Magna belli facilitas ex facili circumcirca Hostem invadendi occasione;
Et unâ quidem vice & uno omnium animo, sepositis privati belli discordiis;
Hinc á Cosaccis & Moscis,
Ad lito ra Pontis Euxini, paludis Mæotidos, & fines Mysiæ.
Nec aliter ibi infringenda navalis eius potentia,
Nisi aut incensis sylvis, aut corruptis Christianis navium fabris,
Inde à Polonis, & Transsylvanis,
E Transylvania, Moldavia, Valachia, ad ostia Istri usque.
Tum ab Hungaris & Austrijs,
Subsidiariis simul Gallis, Germanis, Bohemis, Suecis,
In Dalmatia, Bulgaria, Thracia, G.æcia, Albania, Macedonia.
Iuxta à Venetis & Genuensibus,
Auxiliariis Papæ, Gallorum, Hispanorum, Melitensium, triremibus,
In utroque maris Mediterranei latere, & toto Archipelago,
In Peloponneso, Rhodo, Cypro.
Isthinc ab Hispanis, Abissynis, Seriffijs,
Succenturiatis ubique Lusitanorum copijs & classibus,
In Africa, tribus eius ibi regnis, Ægypto, sinu undique Arabico,
Illinc à Persis terrâ, à Lusitanis mari, (muzium.
1378. (Qui Turcis semper superiores quondam ad Dium, Mombazam, Ar-
50. In Asia, sinu Persico circa Tigrin & Euphraten, ad mare Caspium.
52. Inde undique irrumpentibus,
In Arabiam, Assyriam, Syriam, Palæstinam, Armeniam ad Anatoliam usque;
Sollicitatis ad defectionem vicinis, Babyloniæ & Damasci regulis,
Intimis eius consanguineis, Satrapis, provinciarum præfectis,
Ipsis suis prætorianis avaritiæ mancipijs,
Spe largiorum donativorum, provinciarum pleniori jure possidendarum.
Ante alia omnia,
Dispositis ubique cursoribus, equis, mulis, vehiculis, navigijs,

E Germania,
Bohemorum, Silesiorũ, Moravorum, Bavarorum, Danorũ, Hamburgẽsium.
E Gallia Italia, Anglia, Batavia
Sabaudorũ, Massiliensiũ, Neapolitanorũ, Siculorũ, Anglorum, Batavorum,
Terra marique advehendis belli commercijs,
Literis, mandatis, tributis, frumentis, copijs, commeatibus, armis.
Hac immanissimâ belluâ,
Sic unâ ubique vice inclusâ ac velut indagine cinctâ,
Omnes Christiani,
In Bithynia, Cappadocia, Ponto, Syria,
Omnes Bulgari, Valachi, Græci, Drusi, Georgiani, Armenij, Trapezuntini,
Hactenus metu magis, quàm benevolentia subjecti,
Nobis repertis autoribus,
Tollent animos;
Arma resument, ubi metus abscesserit:
Sic bellua in nostra manu erit; in qua non ita pridem esse potuit,
1622 Tantum à Babyloniæ, Damasci, regulis deserta, à Persis, Polonis, Cos-
27 Vim nostram elapsa, sacis adorta,
Pace à Ferdinando II. petita, bello tùm internicino petenda.
Verum enim verò,
Supervacaneum ferè huius ad omnes nostros belli classicum;
Emicabit victoria, ubi unus & alter fortiter dimicabit.
Illa longe nobis hodiè, quam olim Francis, facilior:
Quin,
Illorum olim errores & peccata, nostra hodie sunt documenta.
Hostis hodiè in sinu Hungariæ, Italiæ litore, non in Orientis extremo est.
Transsylvaniæ imminet; urget nos;
Deliberandum saltem est,
Perdere an perdi malimus.
Militaris eius fervor, æstus, fortuna, disciplina, *hodie senescit,*
Aut sanè *non augescit.*
Turci, rustici, servi, corpore parvi, viribus languidi, prædæ intenti,
Nos ingenui, nobiles, fortes, pugnæ experti,
Illi impij, nos pij,
Illi ad arma coacti, nos nati.
Nos ad libitum regimus equos, equi illos.

Unica sanè classe instructâ,
Triginta millium exercitu, bienni stipendio, annuo commeatu,
Peloponnesus, Eubæa, magna Achaiæ ora,
Duorum quondam ducum belli experto Turcici judicio,
Reciperanda;
Præcipua ad reliquam victoriam instrumenta ac momenta.
Hostis in hostico, media in Thracia & Græcia invadendus,
Fax belli in eius sinum jacienda:
Non tutandis tantum standum Hungariæ limitibus;
Unde nullum aliud victoriæ præmium,
Nisi *hostis à Patria submotus, mox sævior rediturus,*
Victis verò & sua, & patriæ captivitas imminens.
Eia igitur Christiani milites,
Servandæ rei & religioni Christianæ,
Vestras in Turcæ *viscera vertite vires.*
Sic in Italia Hannibal Carthagini, Romanis in Africa Scipio,
Sic nostras Turcæ domuerunt provincias,
Franci olim terram sanctam.
Eò & vos tendite.
Pium ac gloriosum ibi profundere sanguinem,
Vbi incorruptus Servatoris sanguis fluxit,
Ibi imò,
Tot provincias Turcarum expiare sanguine, tot Christianorum sanguine imbutas.
Fallor, an video nos jam effusos in Hostem,
Undiq; circundatum, mox labefactum, fusum, victum, domitum,
Ad internicionem cæsum.
Victoria, Christiani, Victoria, Gloria Christo, omnibus, parta.

VI. Bel-

Belli Utilitas.

Bellum, prout futura sit merces, ineundum nullum:
Nec eo, ut Nummo ad id, quod expedit, utendum:
Vbi eius dux est Iustitia, ibi comes Vtilitas.
Publica, quàm privata, divina, quam humana:
Huius prima ac præcipua,
Vindicatus Dei honor, Christi, Christianiq; nominis, gloria.
Nullibi melius potest,
Sanguis spargi, vita deponi, gloria comparari.
Iure ille à Deo proximus habetur, per quem Dei Maiestas vindicatur.
Altera & huic proxima,
Servata Christianæ religionis sanctitas, propagandæ opportunitas:
Piorum ex gravi servitute libertas,
Eiusdem servitutis fuga, libertatis nostræ securitas;
Æterna propugnatorum fama,
Splendidissimis etiamnum celebrata nominibus, honorata dignitatibus.
Inde salutati,
Omnes à CLODOVEO Francorum REGES,
ECCLESIÆ PRIMOGENITI, CHRISTIANISSIMI.
CAROLUS MARTELLUS GLYPEUS ET MURUS CHRISTIANORUM,
BARBARORUM VERE MALLEUS.
CAROLUS MAGNUS NOVUS DAVID, ECCLESIÆ DEFENSOR,
CHRISTIANISSIMUS, PIISSIMUS, ORTHODOXUS.
HUGO CAPETUS, LUDOVICUS CRASSUS, LUD. IIX. PHILIPPUS VI.
FIDEI DEFENSORES, ATHLETÆ CHRISTI.
ENECUS SANCTIUS, Bigerrionum in Aquitaniæ parte regulus,
DESPERATÆ IN HISPANIA RELIGIONIS RESTAURATOR,
Post,
Magno Dei redhostimento,
PRIMUS NAVARRÆ, ARAGONIÆ, CASTELLÆ, REX.
Magna Francicæ gentis, pietatis, fortitudinis, laude,
Primæ in Hispania Fundatricis,
LIBERTATIS, REGUM, LEGUM.
SANCTÆ inde quoque URBIS REGES, GODOFREDUS, BALDUINUS,

SPINEO DIADEMATE IN SERVATORIS HONOREM.
AMEDEUS SABAUDIÆ DUX, MAGNUS, AC CYPRI REX:
ARGENTEA INSIGNITUS CRUCE RUBRA IN AREA;
His literis, tesseræ initijs.
F*ortitudo* E*ius*, R.*hodum* T.*enuit*.
Hinc quoque prodierunt ORDINES EQUITUM,
HOSPITALARIORUM, RHODIORUM, MELITENSIUM.
Nec hic omittendus, alter Scanderbegus,
IOANNES HUNNIADES, FULMINEUS TURCARUM TERROR,
TOTIUS EUROPÆ MURUS, HUNGARIÆ DEFENSOR.
Horum *accensa* titulis Heroum genetrix *Europa,*
Erigat animos ad æmulandum, quod videt laudari.
Tertia belli utilitas cedat in omnes belli tributique socios.
Æquum est, uti incommodorum, sint & participes commodorum.
Discretis tamen ad navatæ modum operæ fructibus victoriæ.
Nolo quidem ante victoriam canere encomium,
Nec ante mactatum, excoriare bovem;
Victoriâ tamen speratâ divinitus datâ,
Æquo omnium arbitrio
Præcipuæ Turcarum provinciæ cedant in Reges,
Onerum, meritorum, victoriæ, primores;
Europææ,
Besserabia, & quicquid circa Pontum Euxinum, Chersonesum Tauricam,
Mæotidem Paludem, ad Mysiæ fines, Turcicum est,
In Suecos, Danos, Polonos, Cosaccos, Moscos.
Græcia mediterrea, & Romania, perpetuum Imperatorum patrimonium,
Constantinopolis sedes,
Una juxta ad Græciæ latus & alteræ duæ ad Hellespontum arces,
In Romano-Germanicum Imperium.
Viginti septem comitatus Hungariæ Turcici,
Turcica item Croatia, Dalmatia Sclavonia,
In Austriæ Archiduces.
Provinciæ Turcico hactenus imperio tributariæ,
Bosnia, Servia, Bulgaria, Rascia
In Electores & Principes Imperii.
Pathmus in Papam, Peloponnesus in Gallum, Eubæa in Hispanum,

Creta in Venetos,
Reliquæ Archipelagi Insulæ Turcicæ,
In Anglos, Danos, Venetos, Ligures, Batavos.
Asiaticæ,
Septem Ponti & Bythiniæ urbes in Imperium Romanum;
Reliqua Asiæ singillatim sic dictæ in Archiduces Electores, Imperii Principes:
Tota Samaria, Galilæa, Phænice, Antioche in Papam.
Cappadocia, Pamphilia, Gallo-Græcia, Syria, Cœli Syria,
Reliqua Syriæ & Trapezuntis litora.
In Regem Christianissimum.
Tota Armenia, Mesopotamia, Licia, Cilicia, Babylonia,
In Regem Catholicum.
Triplex Arabia, sinus Arabicus in Lusitanos & Anglos.
Loca circa Albaniam, Iberiam, Colchidem,
In Suecos, Danos, Polonos, Cosaccos, Moscos.
Reliqua ad sinum Persicum, Tigrim, Euphratem, mare Caspium,
In socios Sophos, Drusos, Georgianos,
Insula Principis in Propontide ad Imperatorem.
Ceteræ in Italiæ Principes & Respublicas;
Rhodus & Cyprus in Sabaudiæ Ducem.
Africanæ,
Hippona in Papam, Constantina in Imperatorem,
Tunetanum regnum in Archiduces, Electores, Imperii Principes.
Ægyptus in Gallum, regnum Argerianum & Tremisenum in Hispanum.
Tota Barbaria in reliquos belli socios.
Regio Troglodytica in Abisynos & Seriffios.
Seu,
Suis sibi capta armis retineant Barbari socij,
Persæ, Georgiani, Drusi, Abissyni, Seriffij:
Non item nostri,
Ne,
Pravâ parium æmulatione, neglectâ communi causâ pugnæ,
Sibi quisque tendat & pugnet,
Cum omnium interitu.
Æquum præterea,
A summis tantarum Dominis provinciarum,
Belli ducibus feuda, Nobilibus ac strenuis præfecturæ ac pagi,
Militibus agri, prædia, ratione stipendiorum ac meritorum,

Præcipuo ubique summo exercitus Duci relicto,
Distribuantor;
Concedenda quoque militi direptio in populatione,
Post prœlium, locorumque expugnationem,
Extra procinctum, in liberis & injustis excursibus,
Promiscuo rerum raptu mobilium.
Nec non,
Pars prædæ, aut inde redactæ pecuniæ summa,
Alijs extra militiam ad militiæ tributa conferentibus conferenda.
Parto jam Imperatoribus patrimonio,
Plenæ ubiq; in Imperio omnibus immunitates:
Cunctis ubique in Europa civitatibus, populis, civibus, Clericis,
Privilegia, libera commercia, honores, patriciatus, monasteria.
Nequaquam vero,
Quod concordiæ vinculum esse debeat, seditionis & novi odii caussa sit;
Ut olim inter Alexandri successores, ita inter harum Provinciarum victores,
Quin sua quisque uti possidet, quietè possideat.
Caussis diffidii ad commune concordiæ consilium relatis;
Nullis quippe à victis, parere & servire paratis,
Potius à victoribus, eorumque ambitione exorituris.
Sic sanè & obventura,
Ut Ferdinando olim novus Orbis in pretium exactorum Sarracenorum,
Christianæ Europæ cetera Asiæ & Africæ,
Incognitus imò mundus:
Regnum quippe Christi ante mundi finem innotescat omnibus.
Et hic ille est magnæ huius victoriæ fructus:
Magna plerunque prælia magnæ sequuntur mutationes:
Nulla verò maior istâ, istoque exacto Tyranno;
Cuius irreligiosa lues ac potentia tres polluit Orbis partes.
Agite igitur Viri Principes, pij, fortes, Christiani,
Date nomina, armate animos, sumite crucis vexilla animos,
Fundite Singuli dena millia.
Militate ibi, ubi aurum, gemmæ, gazæ, divitiæ.
Inopes ibi opes, ignobiles nobilitatem, nobiles dominia parabunt.
Qui comites ibitis, duces redibitis, qui Duces, Reges,
Qui Reges, Regum Reges,

Pleni

Pleni gloria, victoriâ, immortali memoriâ.
Atque hæc ſunt huius Claſſici præcipua;
Cetera eius in rem præſentem, non jam ab aliis prodita,
Mihi ſeparatim tradenda:
Ni fortè hæc & illa ſurdas ad aures,
Quaſi Turca non plus ultra; omittendus ideò.
O ſecura Chriſtianorum ignavia!
Corinthus à Romanis deleta, ſuis ibi læſis legatis,
Theſſali à Theodoſio occiſi ob temeratam Placidiæ effigiem,
Nos,
Conſtantinopoli, Budã, Wardino, alijs captis,
Violatis Chriſti, Chriſtianiſſimi Regis legatis,
Dehoneſtatâ ubiq; ſanctiſſima Chriſti noſtri cruce,
Hæc patiemur inulti?
Fabius Maximus ſuos olim vendidit agros,
Redimendis eorum pretio captivis,
Nos,
Noſtris ibi fratribus, Chriſtianis miſeris, liberandis,
Ne manum vertimus?
Ne Deus ſiverit,
Tantâ belli juſtitiâ, neceſſitate, facilitate, utilitate.

Sequius impreſſa rectius legenda.

Pag. 7. lin. 26. lege mali. pag. 9. lin. 24. internicina: lin. 27. accelerant: pag. 10. lin. 21. cunctatione; p. 12. lin. 1. munificentiæ: lin. 9. parcimonia. pag. 13. lin. 26. pecuniæ. lin. 30. è numeratis. pag. 14. liu. 22. oppidanarum, ruſticarum. lin. 29. annui. pag. 15. lin. 30. internicionem. pag. 16. lin. 22. ſeveritatis. p. 18. lin. 84. vili. pag. 21. l. 28. Eubæa. lin. 35, Transſylv. p. 30. lin. 3. premere. p. 31. lin. 12. hactenus 19. tùm.

1. Pax pax polono-svecica Olivæ d. 3 Maji 1660
2 pax Germano-svecica Monasterii Westphalor. d. 24 pace 1648.
3 pannonia perorata etc p Joh: Wolff 1652
4 De sacra corona regni Hungariæ ortu etc Petri de Reva 1652